

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากล สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สามารถปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ภาษาอังกฤษนับว่ามีความสำคัญใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในยุคนี้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีทั้งทางด้านความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่เด็กไทยในการเรียนระดับสูงต่อไป ในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 โดยเริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2539 เป็นต้นมา หลักสูตรนี้มุ่งเน้นระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นฐาน (Proficiency - Based Curriculum) และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจอย่างแท้จริงด้วยแนวการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Functions) และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์ (Cognitive Linguistic Functions) ลักษณะสำคัญของหลักสูตรนี้เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดสถานการณ์และบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษให้มากที่สุดโดยใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่หลากหลาย

ทั้งนี้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2542 เป็นต้นมาโดยก่อนเริ่มดำเนินการสอนแต่ละชั้น

ครูผู้สอนจะได้รับการฝึกอบรมในทุกต้นปีการศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์, สปช., 2542, หน้า 3) จากการวิจัยติดตามผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการพบว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และการค้นคว้าความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคนวัตกรรม (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544, หน้า 1) นอกจากนี้จากรายงานการวิจัยร่วมกันของกองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการในปี พ.ศ. 2540 ได้รายงานปัญหาของครูและนักเรียนจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโทภาษาอังกฤษ จึงส่งผลให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านเนื้อหาและเทคนิควิธีสอนภาษาอังกฤษ นอกจากนี้จากการวัดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปรากฏว่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อยู่ในระดับต้องปรับปรุง คณะผู้วิจัยดังกล่าวได้สรุปสาเหตุสำคัญว่า สืบเนื่องมาจากครูผู้สอนขาดความรู้ด้านเนื้อหาและเทคนิควิธีการสอน (กองวิจัยการศึกษา, กรมวิชาการ และสปจ.แม่ฮ่องสอน, สปช., 2540, หน้า 133-136)

นอกจากนี้งานวิจัยของ สุรางค์ ประเทศ (2540, หน้า 3) ที่ทำการสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าปัญหาของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษคือ นักเรียนรู้สึกอาย ไม่กล้าแสดงออกและไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษ นักเรียนไม่สามารถพูดสนทนาได้ตอบได้ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดี ไม่ชอบเรียนภาษาอังกฤษเพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่ยากและน่าเบื่อทำให้ นักเรียนเกิดความวิตกกังวลในการเรียน ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษ ทำให้ นักเรียนประสบความล้มเหลวในระดับสูง ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ของนักเรียนระดับชั้นดังกล่าวเป็น ปัญหาพื้นฐานนำไปสู่ปัญหาในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป บุษบา สุวรรณโสมณ (2539, หน้า 15) กล่าวว่า ความวิตกกังวลในการเรียนเป็นสาเหตุสำคัญก่อให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารและกระบวนการเรียนรู้ภาษา และเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนคิดว่าวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยาก น่าเบื่อหน่าย จึงเกิดเจตคติที่ไม่ดี ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่ง บันลือ พงกษะวัน (2534, หน้า 63) ได้ให้เหตุผลว่า การสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งเพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้อยู่ที่ว่า นักเรียนเรียนรู้อะไรหรือมากน้อยเพียงใด แต่สำคัญที่เจตคติ ความสนใจและประสบการณ์ที่ได้รับจากสิ่งที่เรียน หากผู้เรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีจะเกิดความวิตกกังวลต่อการที่จะต้องแสดงออกทางภาษาอังกฤษ ดังที่ Krashen (1983, as cited in Richards and Rodgers, 1988, p. 131)

ได้เสนอสมมติฐานด้านจิตใจในการรับรู้ภาษา (Affective Filter Hypothesis) ว่า ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงจะเรียนรู้ภาษาได้ดีและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงจะไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน Bailey (1983, as cited in Finch, 2000) ได้กล่าวว่า ความวิตกกังวลในการเรียนภาษาที่สองมี 2 ชนิดคือ ความวิตกกังวลชนิดสกัดกั้น (Debilitating anxiety) และความวิตกกังวลชนิดเอื้ออำนวย (Facilitating anxiety) ซึ่งความวิตกกังวลชนิดสกัดกั้นนี้ส่งผลให้การเรียนภาษาหยุดชะงัก ทั้งนี้จากการสำรวจความวิตกกังวลในการเรียนภาษาของ Horwitz (Horwitz, Horwitz & Cope, 1991, as cited in Koba & Wilkinson, 2000) โดยการใช้แบบวัดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาต่างประเทศ (Foreign Language Classroom Anxiety Scale) ที่สร้างขึ้นเพื่อตรวจสอบความวิตกกังวลชนิดสกัดกั้นของนักศึกษามหาวิทยาลัยเท็กซัสที่เรียนภาษาสเปนเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่าผู้เรียนที่มีความวิตกกังวลในการเรียนสูงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความตั้งใจจริงในการศึกษาหาความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางการเรียนและบรรยากาศการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการเรียนภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ (เฉลิมพล ดาวเรือง, 2539, หน้า 57) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กวัยประถมศึกษาอายุระหว่าง 6-12 ปี ที่ชอบการเคลื่อนไหว ไม่ชอบอยู่นิ่ง แจ่มใสร่าเริง ยินดีรับประสบการณ์ใหม่อย่างเป็นธรรมชาติ มีความสนใจในเสียง จังหวะและโครงสร้างใหม่ ๆ ทางภาษา นอกจากนี้เด็กในวัยนี้สามารถเลียนเสียงได้โดยไม่กระดากอาย สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมายกับผู้คนรอบข้างโดยไม่ประหม่า กล้าเสี่ยง (Risk Taking) ที่จะใช้ภาษาโดยไม่กลัวผิด เนื่องจากโดยธรรมชาติแล้ว เด็กไม่รู้ตัวที่กำลังใช้ภาษาอยู่ จึงไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางภาษาและไม่ได้ใส่ใจว่าภาษาใหม่จะมีความเหมือนกันกับภาษาแม่ของตนหรือไม่ เด็กจึงเรียนภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ดังนั้นเด็กในวัยนี้จะเรียนภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดีหากผู้สอนมีวิธีการที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการเรียนภาษาอย่างเต็มที่และเป็นไปโดยธรรมชาติ (Hodgman อ้างใน นฤมล วุฒิปรีชา, 2540, หน้า 1) เช่นเดียวกับกับสมมติฐานการรับรู้และเรียนรู้ภาษา (Acquisition-Learning Hypothesis) ของ Krashen (1983, as cited in Richards and Rodgers, 1988, p. 131) ที่เสนอว่า ในการเรียนรู้ภาษาที่สองนั้นมีการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกับการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งคือ เรียนโดยไม่รู้ตัว (Subconscious) ผู้เรียนไม่ได้คิดว่ากำลังเรียนรู้ภาษาอยู่เพราะมุ่งใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนได้เรียนกฎเกณฑ์ของภาษาและเกิดความรู้ทางภาษา (Linguistics Knowledge) โดยไม่รู้ตัวซึ่งเป็นไปโดยธรรมชาติและไม่เป็นทางการ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรเป็น

กิจกรรมที่นำเอาธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษาของเด็กเป็นหลักแล้วสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กลวิธีการเรียนจนสามารถนำไปใช้ได้จริงและเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือวิตกกังวลในการแสดงออกทุกๆ ด้าน อีกทั้งทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ราชันีวรรณ คำเฉลียว, 2543, หน้า 3-4) นอกจากนี้ในการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับความรู้ครบทั้ง 4 ทักษะคือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ในลักษณะบูรณาการอย่างถูกต้องตามหลักภาษาทั้งเนื้อหาและวิธีสอนเพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงให้ผู้เรียนไปสู่ความรู้ภาษาอังกฤษที่สูงขึ้นและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน (วรยา เพชรประดับ อ่างใน นงคราญ เสนสุภา, 2537, หน้า 2) เช่นเดียวกับ Rigg (อ่างใน นฤมล วุฒิปรีชา, 2540, หน้า 2) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาทักษะทางภาษานั้น ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กันเพราะโดยธรรมชาติของภาษา ทักษะทั้งสี่ต่างพัฒนาอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน

วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (The Concentrated Language Encounter Approach หรือ CLE) เป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษาของเด็กในวัยประถมศึกษาและความต้องการหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาที่ต้องการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาทุกทักษะอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน วิธีการสอนดังกล่าวเน้นธรรมชาติในการเรียนรู้ภาษาของเด็ก กล่าวคือผู้เรียนได้รับความสนุกสนาน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการทางภาษาจากการร่วมทำกิจกรรมที่หลากหลายในทุกขั้นตอน ซึ่งการสอนภาษาวิธีนี้ได้รับการพัฒนาโดยกลุ่มนักภาษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทาง การอ่านและครูผู้สอนภาษาของประเทศออสเตรเลียหลายคนเช่น Dr. Richard F. Walker, Dr. Brendan Bartlette, Nea Dore และ Brian Gray ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนชาวพื้นเมืองในประเทศออสเตรเลีย ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 Dr. Richard F. Walker และ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย ได้นำวิธีการสอนนี้มาพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนภาษาในประเทศไทย โดยได้ทำการทดลองสอนภาษาอังกฤษกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ที่โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการทดลองสอนประสบความสำเร็จกล่าวว่าเด็กนักเรียนสามารถอ่าน เขียน และพัฒนาทักษะการฟังและการพูดได้ดี จากนั้นวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาได้เผยแพร่โดยทั่วไปในประเทศไทย อีกทั้งมีการทดลองและวิจัยการสอนภาษาอังกฤษด้วยวิธีการสอนนี้ ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยทำการศึกษาความสามารถของผู้เรียนทางด้านการอ่านและการเขียน (สุธีพร ปาคะดี, 2531;

ชฎารัฐ ปลุกเพาะ, 2533; พรทิพย์ ปลอดโปรง, 2534 อ้างใน ปานเสก สุทธปรีดา, 2538; นงคราญ เสนสุภา, 2537; ปานเสก สุทธปรีดา, 2538; นฤมล วุฒิปรีชา, 2540)

หลักการและแนวทฤษฎีของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีพื้นฐานมาจากแนวทฤษฎีในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Approach) ที่เน้นความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก ตามหลักภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociolinguistics) ว่าด้วยเนื้อหาบริบททางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ทุกทักษะในทุกสถานการณ์อย่างถูกต้องตามกาลและเทศะ ดังนั้นจากเหตุผลดังกล่าวการจัดเนื้อหาบทเรียนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจึงเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามกาลและเทศะ กิจกรรมการเรียนการสอนในทุกขั้นตอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษาและทดลองใช้ภาษาด้วยตนเองด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเพื่อสื่อความหมายด้วยตนเองทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน นอกจากนี้วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษายังยึดแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (The Natural Approach) เน้นการให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการรับรู้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก เมื่อผู้เรียนได้รับปัจจัยป้อนอย่างเหมาะสมและถูกวิธีจึงเกิดความเข้าใจ ผลของการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหวัง ด้วยเหตุผลนี้วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจึงเน้นการพัฒนาภาษาตามการรับรู้โดยธรรมชาติของมนุษย์ คือ ให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายโดยรวมของภาษาแล้วจึงเรียนรู้องค์ประกอบย่อยของภาษา นอกจากนี้แนวทฤษฎีการสอนอ่านที่ยึดหลักทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) ก็เป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของวิธีการสอนนี้ โดยเน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ Smith (1971) และ Goodman (1973) (อ้างใน เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์, 2534, หน้า 19-21) กล่าวว่า การอ่านคือ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการทางความคิด ดังนั้นวิธีการสอนและเทคนิคการสอนในการสอนอ่านจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการและทฤษฎีดังกล่าวเพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้การอ่านที่ถูกต้องและเป็นไปโดยธรรมชาติ ในการจัดขั้นตอนการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจึงเน้นกระบวนการอ่านที่สำคัญให้แก่ผู้เรียนเพื่อฝึกทักษะการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านเพื่อความเข้าใจและให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยในการใช้เทคนิคในการอ่านที่เหมาะสม เช่น การใช้ประสบการณ์เดิม การเดาความหมายจากบริบท เป็นต้น นอกจากนี้แนวทฤษฎีในการสอนภาษาดังกล่าวข้างต้น วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษายังยึดแนวการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (The Genre-Based Approach) ที่ยึดหลักการเดียวกันกับทฤษฎี

การสอนภาษาเชิงระบบ (Systemic Linguistic Theory) ของ M.A.K. Halliday เน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อข้อความจากบริบทภาษาตามความเหมาะสมของสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน (เสาวลักษณ์ รัตนวิทย์ อ้างใน สุจิตรา อินทร์ศรี, 2537, หน้า 31) โดยจัดเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเป็นปัจจัยป้อนทางภาษาให้แก่ผู้เรียนอย่างถูกต้องตามอรรถลักษณะของภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เริ่มต้นการพัฒนาทักษะทางภาษาด้วยทักษะการรับสารคือการอ่านและการฟัง นำไปสู่การพัฒนาทักษะการส่งสาร คือ การพูดและการเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือในลักษณะบูรณาการ ผู้เรียนจะใช้บริบททางภาษาจากการฟังและการอ่านเป็นปัจจัยป้อนที่มีความหมาย พัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะสื่อสารเน้นการปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ภาษาในทักษะต่างๆ ได้อย่างเป็นธรรมชาติ เกิดความคล่องตัวและมีความชำนาญในการใช้ภาษาจนถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 1 สำหรับผู้เรียนระดับต้นเป็นรูปแบบที่ไม่ยากเหมาะกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ นักเรียนเพิ่งเริ่มเรียนยังมีประสบการณ์ในการอ่านและเขียนน้อย กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบนี้มีหน่วยการเรียนรู้ 2 ประเภทตามขั้นตอนการสอนที่แตกต่างกันคือ หน่วยการเรียนรู้ที่ใช้หนังสือเป็นฐาน (Text-Based Unit) เริ่มจากการฟังและการอ่านหนังสือบทเรียนนำ (Starter Books) ประเภทหนังสือนิทานหรือสารคดีร่วมกัน และหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activities-Based Unit) เริ่มจากการเรียนรู้ประสบการณ์จากการสาธิตของครูแล้วลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเช่น การทำวุ้น การทำอาหาร เป็นต้น ขั้นตอนการสอนของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาที่มีหน่วยการเรียนรู้ทั้งสองประเภทมี 5 ขั้นตอนกำหนดไว้อย่างแน่นอนต่อเนื่องกัน โดยกิจกรรมการเรียนการสอนจะแตกต่างกันในขั้นตอนการสอนที่ 1 และที่ 2 จากนั้นในขั้นตอนที่ 3, 4 และ 5 มีลักษณะเหมือนกัน (Walker & Rattanawich, 1996, p. 3) ขั้นตอนการสอนทั้ง 5 ขั้นมีดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 : สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้หนังสือเป็นฐาน ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟังอย่างมีชีวิตชีวา มีการแสดงท่าทางประกอบ หรือครูและนักเรียนอ่านเรื่องร่วมกัน ครูอุปภาพจากนั้นสนทนา ถาม-ตอบอย่างง่ายๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสนใจฟัง สนุกสนาน ได้คิดและทำความเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่อง ในขั้นตอนนี้ในหน่วยการเรียนรู้แรกๆ ครูและนักเรียนอาจจะเริ่มจากการเล่าเรื่องหรืออ่านเรื่องจากหนังสือภาพ (Wordless Picture Books) จากนั้น

จึงร่วมกันอ่านเรื่องจากหนังสือที่มีตัวอักษรและภาพประกอบ สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเป็นฐาน ครูสาธิตกิจกรรมกระบวนการวิธีการทำ โดยบอกชื่อสิ่งของวัสดุที่ใช้และขั้นตอนวิธีการทำที่ละขั้นตอนอย่างละเอียด จนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจ

ขั้นตอนที่ 2 : สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้หนังสือเป็นฐาน นักเรียนดูภาพแล้วเล่าเรื่องลำดับเรื่อง ถาม-ตอบ สนทนา หรืออภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง อ่านออกเสียงตามครู เล่นบทบาทสมมติ เพื่อระลึกถึงเรื่องที่อ่านและเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจความหมายในรายละเอียดของเรื่อง สำหรับหน่วยการเรียนรู้ที่ใช้หนังสือวิธีการและกิจกรรมเป็นฐาน นักเรียนทบทวนวิธีการทำที่ครูได้สาธิตไป และอธิบายลำดับขั้นตอน รวมทั้งบอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ จากนั้นจึงให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยครูเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่นักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 : ครูกับนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน โดยลำดับเรื่องหรือขั้นตอนกระบวนการ และทำความเข้าใจกันว่าจะเขียนเรื่องอย่างไร เพื่อฝึกให้นักเรียนระลึกถึงสิ่งที่อ่านและได้ใช้จินตนาการในการสื่อความหมายและการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ได้ทำความเข้าใจลีลาการเขียนตัวอักษรและความสัมพันธ์ของเสียงตัวอักษร รวมทั้งสามารถสื่อความหมายของภาษาที่เขียน

ขั้นตอนที่ 4 : นักเรียนแบ่งกลุ่มทำหนังสือเล่มใหญ่ จากเรื่องที่เขียนไว้ในขั้นตอนที่ 3 วาดภาพระบายสีประกอบเรื่อง หรือเรียงภาพถ่ายของกิจกรรมตามวิธีการในแต่ละขั้นตอน จากนั้นนำเสนอหน้าชั้น อ่านให้เพื่อนๆ ทั้งชั้นฟัง

ขั้นตอนที่ 5 : นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมทางภาษา ทั้งเกม ฝึกอ่านออกเสียง ฝึกอ่านเรื่อง เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาด้วยองค์ประกอบต่างๆ ของภาษาจนเกิดความแม่นยำในที่สุด

ขั้นตอนการสอนดังกล่าวคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียนทั้งวัยและสติปัญญาในกระบวนการเรียนการสอนด้วย ทุกขั้นตอนจะสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนและครูตลอดเวลานักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละขั้นตอนหรือไม่ ทั้งนี้ในการวัดและประเมินผลจะเน้นการประเมินผลตามสภาพแท้จริงของนักเรียน (Authentic Assessment) เป็นการประเมินความสามารถทางภาษาของผู้เรียนในระหว่างกระบวนการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดในการวัดและประเมินผลของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี กิจกรรมต่างๆ ของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับกระบวนการอ่านที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน ได้ฝึกการใช้ภาษาทักษะต่างๆ ในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานและการอยู่ร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีมีความสุข สนุกสนานในการเรียน ได้เล่นและทำกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งทำให้ผู้เรียนคลาย

ความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษและเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ (Walker & Rattanavich, 1996, p. 5; เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2533, หน้า 24-32)

หนึ่งในส่วนของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy English) ผู้เรียนเริ่มได้เรียนรู้ระบบการเขียน การสะกดคำภาษาอังกฤษที่สามารถฟัง – พูดได้แล้วจากระดับเตรียมความพร้อมในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 จึงควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสารด้วยการอ่านและการเขียนเป็นพิเศษ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือแนะนำในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน กล้าแสดงออก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษ (กรมวิชาการ, 2539, หน้า 13) ดังนั้นวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาน่าจะเป็นวิธีการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนคลายความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ เกิดเจตคติที่ดี ซึ่งส่งผลดีต่อการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาด้วย อีกทั้งครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนนี้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเอาวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาไปใช้สอนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อส่งเสริมทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการอ่าน การเขียน และลดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ก่อนและหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

สมมติฐานการวิจัย

ความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาน่าจะต่ำกว่าก่อนการเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 จำนวน 30 คน ที่เรียนภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนทองสวัสดิ์วิทยาคาร อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการอ่าน และการเขียน และความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา หมายถึง วิธีการสอนภาษาอังกฤษที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการพัฒนาภาษาอย่างเป็นธรรมชาติด้วยการพัฒนาความหมายโดยรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา โดยจัดให้ทักษะการรับสารคือ การฟังและการอ่านเป็นจุดเริ่มต้นไปสู่การพัฒนาทักษะการส่งสารคือ การพูดและการเขียนในลักษณะบูรณาการ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่องคือ เริ่มจากครูเล่าเรื่อง หรือครูและนักเรียนอ่านเรื่องร่วมกัน หรือครูสาธิตวิธีการทำ ขั้นตอนที่สอง นักเรียนเล่าเรื่องซ้ำ ลำดับเรื่อง อภิปราย อ่านออกเสียง เล่นบทบาทสมมติ หรือนักเรียนบอกลำดับขั้นตอนกระบวนการวิธีการทำ ลงมือปฏิบัติ ขั้นตอนที่สาม ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน วาดภาพประกอบ ตั้งชื่อเรื่อง ขั้นตอนที่สี่ ทำหนังสือเล่มใหญ่ ขั้นตอนที่ห้า เล่นเกมและทำกิจกรรมทางภาษา

2. ทักษะภาษาอังกฤษ หมายถึง ทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการอ่าน ประกอบด้วย การอ่านออกเสียงและการอ่านจับใจความระดับความเข้าใจตรงตามตัวอักษร ทักษะภาษาอังกฤษทางด้านการเขียน ประกอบด้วย การเขียนตามแบบและการเขียนเล่าเรื่อง ทำการวัดด้วยแบบทดสอบการอ่านออกเสียง แบบทดสอบการอ่านจับใจความ แบบทดสอบการเขียนตามแบบและผลงานหนังสือเล่มเล็กของนักเรียน หลังจากเสร็จสิ้นการสอนแต่ละแผนการสอน

3. ความวิตกกังวล หมายถึง ความรู้สึกกลัว ความอายที่จะต้องแสดงออกทางภาษา เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการเรียนภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง การแสดงออกทางภาษาและความสามารถในการสื่อสารลดลง การเรียนล้มเหลว วัดด้วยแบบวัดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาอังกฤษที่ปรับมาจากแบบวัดความวิตกกังวลในการเรียนภาษาต่างประเทศของ Horwitz

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบ
มุ่งประสบการณ์ภาษา ระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำเอาวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาไปประยุกต์ใช้
ในการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาครั้งต่อไป